

Пояснення до завдань з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ пробного тестування «ЗІГЗАГ» – 2014

Частина 1 Українська мова

1. На другий склад падає наголос у слові **В** завд́ання. В інших словах треба так: **А** фо́льга, **Б** ра́зом, **Г** прине́сті.
2. Апостроф треба писати в усіх словах рядка **А** зв’язковий, торф’яний, дит’ясла, бо в українських словах апостроф уживається в корені слова перед *я, ю, є, ї* після *б, п, в, м, ф*, якщо перед ними немає інших приголосних, крім *р*. В інших варіантах буде так: **Б** різдвяний, між’яр’я, пів-Європи. **В** різьбяр, мавпячий, жовчю. **Г** пів’ящика, роз’ятрити, медвяний.
3. Граматично правильним словосполученням буде **В** сплатити за проїзд. В інших словосполученнях буде так: **А** вступити до університету. **Б** надіслати на адресу. **Г** захворіти на ангіну.
4. Літеру *е (є)* треба писати в обох дієсловах дійсного способу в рядку **Б** повернемо, гудемо. Оскільки ці дієслова належать до І дієвідміни (у 3 особі множини буде закінчення -*уть*), то в особових закінчення слід писати *е (є)*. В інших дієсловах буде так: **А** мастимо, в’яжемо. **В** губимо, ріжемо. **Г** поміtimo, клеїмо.
5. Потребує редагування речення **Г** Прочинивши вікно, до кімнати залетів горобець, тому що виконавцем додаткової дії, вираженої дієприслівниковим зворотом, *прочинивши вікно* повинен бути той самий, хто виконує основну дію *залетів*. А оскільки у цьому реченні це різні виконавці (залетів горобець, а вікно прочинив хтось інший), то таке речення потребує редагування. Правильним було б таке речення: **Коли я прочинив вікно, до кімнати залетів горобець**. Інші варіанти не потребують редагування: **А** Визирнувши у вікно, капітан побачив землю. **Б** Перечекавши зливу, ми вирушили далі. **В** Незважаючи на перемир’я, де-не-де чулися постріли.
6. Прийменник виділено в реченні **Б** Козаки *навколо* фортеці копали шанці. В інших варіантах виділені слова будуть прислівниками: **А** Лунає *неподалік* пісня сили, краси. **В** *Напередодні* всю ніч ішов лапятий сніг. **Г** *Назустріч* здіймалося місто в бронзі.
7. Вставне слово є в **Б** другому реченні – *здавалось*.
8. Окремо в тексті треба писати сполуку слів **В** не чекаючи, бо частки *не з* дієприслівниками майже завжди пишуться окремо. Усі інші сполуки пишуться разом: **А** ніколи, **Б** всеосяжні, **Г** внизу.
9. Пунктуаційну помилку допущено у **В** четвертому реченні: *Не чекаючи ліфта, хлопець притьомом збіг...* Дієприслівниковий зворот відокремлюється комою чи комами у будь-якій позиції.
10. Стиль тексту – **Г** художній, тому що у ньому наявна образність та експресивність – ознаки художнього стилю.

11. Однакова кількість звуків і букв наявна у рядку **Д єдність, пояснення, юнь, щавель**.
12. Через дефіс треба писати кожне складне слово рядка **А соціально-економічний, контр-адмірал, жовто-бурий**. В інших варіантах буде так: **Б** суспільно корисний, історико-культурний, батько-мати. **В** гідросистема, воєнно-стратегічний, плодово-ягідний. **Г** еколого-правничий, південно-західний, лісостеповий. **Д** народнописенний, жовтогарячий, вагоноремонтний.
13. Помилку в написанні числівників допущено в рядку **В восьмидесятьма двома**, бо в числівниках на позначення десятків відмінюється тільки друга частина. Тому правильно буде так: *вісімдесятьма двома*.
14. Правил уживання великої літери та лапок дотримано в рядку **А кав'ярня «Золотий дукат», Лівадійський палац**. В інших варіантах буде так: **Б** Літопис Самовидця, Леонардо да Вінчі. **В** сократова мудрість, Володимирський собор. **Г** стадіон «Спартак», книги Старого Заповіту. **Д** народний депутат України, Королівство Швеція.
15. НЕ ТРЕБА ставити тире між частинами складносурядного речення **Г Пройшла гроза і ніч промчала**, бо тире ставиться тоді, коли частини складносурядного речення виражають швидку зміну подій, наслідок або різке протиставлення, як, наприклад, у реченні **Б** Дунув вітер понад степом – і сліду не стало.
16. Слово *лікарський* (-а, -е) поєднується з усіма словами, ОКРІМ **Д комплекс**. Комплекс може бути медичний.
17. Спрощення приголосних позначається на письмі в усіх словах рядка **Б прихвосні, буревісник, корисливий**. В інших варіантах буде так: **А** пестливий, захисник, пізній. **В** випускний, шістдесят, хустці. **Г** кількісний, хворостняк, бризнути. **Д** агентство, капосний, якісний.
18. Складений дієслівний присудок ужито в реченні **Б Хмари починають темніти, стають синьо-чорні**. В інших варіантах тип присудка буде такий: **А** Любить людей мене навчила мати – простий дієслівний. **В** Тепер будемо вечеряти всі разом – простий дієслівний. **Г** Боятися смерті — на світі не жити –. **Д** Життя стає радістю для кожного у рідному краю – складений іменний.
19. Правильно поєднано всі прикметники з іменниками в рядку **В лікувальне алое, вітальний туш, малий нікчема**. В інших варіантах буде так: **А** надокучлива цеце, смачна кольрабі (бо слово «кольрабі» означає капуста), рожевий фламінго. **Б** цікаве інтерв'ю, непосидюче хлоп'я (бо слова «хлоп'я», «дівча» і под. – середнього роду), важка путь. **Г** молода леді, яскрава гуаш, прозорий шампунь (бо слово «шампунь» чоловічого роду). **Д** цікаве турне, простора авеню (бо авеню – це те саме, що вулиця), справедливе журі.
20. Граматично НЕПРАВИЛЬНОЮ відповіддю на питання «Котра година?» буде **В без десяти шість**. Правильно буде так: *за десять шоста*.
21. Подвоєння приголосних НЕ відбувається в усіх словах рядка **А бароко, інтермецо**, тому що в словах іншомовного походження у загальних назвах подвоєння приголосних не відбувається. В інших варіантах буде так: **Б** беладона, манна. **В** анотація, Будда. **Г** дурра, еміграція. **Д** імміграція, нетто.

22. Лексичної помилки НЕМАЄ у словосполученні **Д брати участь**. В інших словосполученнях треба так: **А** протягом тижня. **Б** прем'єра. **В** чинний закон. **Г** відповіді збігаються.

23. До одного розряду належать усі займенники в рядку **В усякому, інший, кожен, самого**. Це означальні займенники.

24. *Фразеологізм*

Антонім

1 тримати хвіст трубою	Д піджимати хвоста
2 з наперсток	Г як бджіл у вулику
3 пальця в рот не клади	Б хоч проти шерсті гладь
4 тримати в кулаці	А попускати віжки
	В аж до хмар (зайвий варіант)

25. *Тип речення*

Приклад

1 просте ускладнене	Б Цілу ніч надворі виє хуга, плаче, деренчить в віконнім склі.
2 складносурядне	Г Вночі спадали хмари куряви і затихав Путивль.
3 складнопідрядне	А Груша стара не може ніяк збагнути, чому ж тепер така довга осінь?
4 безсполучникове	Д У кожній людині є сонце, лиш одні за життя його розкривають, інші ж пригашають.
	В Важливе завдання школи – виховання людини допитливою (просте речення, тире стоїть між підметом і присудком).

26. *Відокремлений член речення*

Приклад

1 обставина	Б Усю зиму підіймалися води Дніпра, заливаючи плавні, озера.
2 додаток	А Не чути ніякого голосу, крім вівчарської трембіти.
3 означення	В Осяяний сонцем, перед нами розкинувся зовсім новий світ.
4 прикладка	Д І ми, поети атомного віку, останні трубадури на землі.
	Г Заночував туман у полі, уранці плакав над рікою (у цьому реченні відокремлений член відсутній, а кома стоїть між однорідними присудками).

27. *Вид речення*

Приклад

1 означено-особове	Г Любіть Україну у сні й на яву.
2 неозначено-особове	В Застукали сердешну волю.
3 узагальнено-особове	Д Учіться, читайте.
4 безособове	А Занудило коло серця.
	Б На всіх язиках все мовчить.

28. (1) *Утомлені* Г дієприкметник (форма дієслова), (2) *навколо* Б прийменник, (3) *щоб* В сполучник, (4) *всіх* Д займенник.

29. Фразеологізм ужито в реченні **Б Пішли слідами Шевченка...**

30. Деякі критики докоряли Шевченку за **А мову написання**.

31. У тексті немає мікротеми, названої в рядку **Г поет-людина**.

32. Серед суджень, які підтверджують новаторство Шевченка, зайвим є **Б «Шляхом Шевченка пішли найвидатніші передові українські письменники»**.

33. Синонімом до слова «*полемізував*» (рядки 16-18) є **Г дискутував**.
34. Засобом міжфразового зв'язку між першим та другим реченнями тексту є **В займенник його**.
35. Кульмінацією життя і творчості Шевченка можна вважати події, зображені у рядках **Г (19-23)**.
36. За типом мовлення текст є **А розповіддю**.

Частина 2 Українська література

37. Рядки
*Рости, рости, барвіночку,
Рости, не хилися;
Служи, служи, мій синочку,
Служи, не журися.*
узяті з **А соціально-побутової пісні**, а саме: з рекрутської.
38. Уривок «*По сих же літах, по смерті братів сих, [Кия, Щека і Хорива], утискувалися [поляни] деревлянами*» узято з літопису **В «Повість минулих літ» (уривок про напад хозарів)**.
39. «*Батьком української прози*» вважається **Б Г. Квітка-Основ'яненко**.
40. Видатний український поет, пам'ятник якому Ви бачите на фото, є автором поеми **Б «Сон»**. Це пам'ятник Т. Шевченку.

41. ...чоловічок сей був у короткій старенькій свитині, у полотняних итаннях, чоботи шкапові попротоптувані — і пучки видно. Хіба по шаблі можна б здогадуватися, що воно щось не просте: шабля аж горіла от золота; да й та на йому була мов чужа. І постать, і врода в його була зовсім не гетьманська. Так наче собі чоловік простенький, тихенький. Це опис зовнішності **В Брюховецького** – героя роману П. Куліша «Чорна рада».
42. Вірш В. Стуса «О земле втрачена, явися!..» належить до лірики **В патріотичної**.
43. «Кононівським полям» присвячено новелу М. Коцюбинського **В «Intermezzo»**.
44. Уривок «*Шумить, гуде Тополівка*» узято з кіноповісті **Б О. Довженка «Україна в огні»**.
45. І. Франко назвав повість І. Нечуя-Левицького («Кайдашева сім'я») **В ареною людських пристрастей**.

46. *Зацвіте перша вишня у твоєму садочку, закує сива зозуля – я припливу до тебе...* Ці слова належать герою оповідання М. Вовчка «Максим Гримач» **Б Семенові**.
47. Словами «Тоді, в тиші лампи над столом, писав свою повість про людей» закінчується роман В. Підмогильного **Г «Місто»**.
48. У новелі О. Гончара «За мить щастя» слова «Почуваючи за собою зіщулену жіночу постать, артилерист ривком вихопив з кобури свій важкий трофейний пістолет. Пролунав постріл» є **В кульмінацією**.
49. Епілогом у романі Л. Костенко «Маруся Чурай» є розділ **В «Весна, і смерть, і світле воскресіння»**.
50. У рядках, узятих із вірша Л. Дмитерка «Пам'ятник»,
*Живи, поете, в бронзі і в граніті,
Живи, поете, в пам'яті людській,
Живи в піснях, живи у «Заповіті»,
І в слові праведнім, і славі віковій.*
йдеться про **Б Т. Шевченка**.
51. До літературного угруповання ВАПЛІТЕ не входив **Д О. Гончар**. ВАПЛІТЕ існувало протягом 1926-1928 рр., а Гончар народився 1918 р.
52. Завдяки чесній праці, набожності й дотриманню норм християнської моралі стає заможною і щасливою людиною герой повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся» **Д Наум**.
53. Рядки
*В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні —
Пісні.*
узяті з вірша І. Франка **В «Чого являєшся мені у сні?...»**.
54. Події у романі І. Багряного «Тигролови» відбуваються за часів **Г сталінських репресій**.
55. Рядки
*Сміються, плачуть солов'ї,
І б'ють піснями в груди...*
написав **А О. Олесь**.
56. Ю. Андрухович є представником **Д постмодернізму**.
57. Назва твору Автор
1 «Хіба ревуть воли...» **А П. Рудченко (П. Мирний)**
2 «Тигролови» **Г І. Лозов'ягін (І. Багрянний)**
3 «Сом» **В П. Губенко (О. Вишня)**
4 «Мартин Боруля» **Б І. Тобілевич (І. Карпенко-Карий)**
Д М. Фітільов (М. Хвильовий)

58. Персонаж твору

	Назва твору
1 Зевс	Г «Енеїда»
2 Прометей	Д «Кавказ»
3 Азазель	А «Мойсей»
4 Чугайстир	В «Тіні забутих предків»
	Б «Лісова пісня» (наприклад, Водяник)

59. Назва твору

Художній засіб

1 «Бджола та Шершень»	А антитеза
2 «Україна в огні»	Г метафора
3 «Моя автобіографія»	В тавтологія
4 «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»	Б алегорія
	Д оксиморон (наприклад, вірш В. Симоненка «Веселий похорон»).

60. Жанрово споріднені пари творів.

1 «Мені однаково...» Т. Шевченка – А «Лебеді материнства» В. Симоненка – вірш.
2 «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого – Г «Мина Мазайло» М. Куліша – комедія.
3 «Тигролови» І. Багряного – В «Місто» В. Підмогильного – роман.
4 «Intermezzo» М. Коцюбинського – Б «Я (Романтика)» М. Хвильового – новела.
Д «Зачарована Десна» О. Довженка – кіноповість.

61. Прокидаючись щоранку, ми робимо вибір між тим, чи одразу випити підбадьорливої кави і займатися справами, чи спочатку полежати і подивитися телевізор. А мені завжди було шкода і того часу, який я витрачаю на сон, адже я могла б стільки всього зробити! Я переконана, що лише той, хто докладає максимум зусиль, досягне вершин.

Перш за все, кожна людина повинна усвідомлювати те, що лише від її власних старань залежить результат, якого вона досягне. Досить доречним є влучний вислів Євгенія Касперського: «Якщо Ви спробуєте, у Вас є два варіанти: або вийде, або ні. Якщо ж не спробуєте – то варіант лише один».

Цим принципом користувався і Стів Джобс, один із співзасновників компанії Apple. Він був усиновленою дитиною, яку довгий час принижували хлопці на вулиці. У його прийомних батьків були проблеми з фінансами, однак впертість, наполегливість і віра у свої сили допомогли Стіву познайомитися з відомими людьми, які посприяли розкриттю його таланту та співпрацювали з ним протягом життя. Відтак, треба мати сили, вчитися спілкуватися з людьми, вдосконалювати себе і свої вміння, щоб у підсумку досягти бажаних результатів.

Другим важливим фактором успіху в житті є стимул. Якщо тобі щось вдається – ти, безумовно, хочеш підкорювати нові вершини, досягати нових рівнів, вдосконалюватися знову і знову.

Прикладом такої психології може слугувати образ Степана Радченка, персонажа твору Валер'яна Підмогильного «Місто», який, побувавши на літературному вечорі і відчувши смак життя відомих людей, письменників, захотів досягти того ж рівня. Перші спроби – оповідання про бритву – видалися невдалими, що, звичайно ж, дещо засмутило хлопця. Однак перша перемога не примусила довго на себе чекати: вже досить скоро його твори були надруковані у журналі. Цей фініш, до якого так прагнув Степан, став поштовхом для нової творчості. З цього випливає, що стимул, досвід, який би він не був – позитивний чи негативний, завжди є корисним і важливим для подальшої праці.

Отже, головними чинниками успішності можна назвати прагнення до самовдосконалення, терпіння і наполегливість, що буде рушійною силою нових досягнень протягом усього життя.